

Ministerie van OCW  
Mevrouw M. Bussemaker  
De heer S. Dekker  
Postbus 16375  
2500 BJ DEN HAAG

Houttuinlaan 6  
3447 GM Woerden  
Postbus 2051  
3440 DB Woerden

Woerden, 13 februari 2015      Ons kenmerk: JWO/240269/2015      Doorkiesnummer: 0348 - 75 35 57

Onderwerp: randvoorwaarden voor goed rekenonderwijs

Uw brief van:

T: 0348 - 75 35 00

F: 0348 - 75 35 01

E: [info@mboraad.nl](mailto:info@mboraad.nl)

[www.mboraad.nl](http://www.mboraad.nl)

Geachte minister Bussemaker en staatssecretaris Dekker,

De invoering van de rekenexamens gaat door zoals gepland. Hiervoor bleek voldoende politieke steun te zijn. De MBO Raad en de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO) vinden het verhogen van de taal- en rekenvaardigheid van Nederlandse studenten belangrijk. Wij nemen als sector dan ook onze verantwoordelijkheid.

Het is nu zaak dat onze scholen zich kunnen concentreren op het geven van goed rekenonderwijs. Daarvoor zijn randvoorwaarden nodig die hun beleid ondersteunen en niet tot tijdrovende of onuitvoerbare administratieve verplichtingen leiden. Deze randvoorwaarden zijn er helaas nog niet, maar wij zijn hierover inmiddels wel in gesprek met uw beleidsdirecties.

Onze scholen lopen tegen een aantal belemmeringen aan. Ook signaleren wij dat uw nieuwe maatregelen dreigen te leiden tot onwenselijke effecten. In deze brief vragen wij mede namens NRTO uw aandacht hiervoor en roepen wij u op om samen met ons deze problemen op te lossen.

### **Schouders eronder**

In onze sector is voldoende draagvlak om het rekenbeleid met kracht verder uit te rollen. De MBO Raad en de NRTO willen dit ondersteunen door samen met het Steunpunt taal en rekenen te zoeken naar voorbeelden van goed rekenonderwijs in de sector. Het doel? Hiervan leren en deskundigheid verspreiden.

Ook andere projecten gericht op het verbeteren van de doorstroom binnen de beroepskolom, zoals het paboproject, zetten we onverminderd voort. De mbo-scholen nemen de komende jaren extra inspanningen voor taal en rekenen op in hun kwaliteitsplannen.

## **Noodzakelijke randvoorwaarden**

Voor succesvol rekenonderwijs is een aantal randvoorwaarden noodzakelijk. Onderstaande zaken kunnen onze mbo-scholen niet zelf beïnvloeden. Hiervoor vragen wij uw hulp.

- **Zorg voor goed scholingsaanbod**  
In uw opdracht is een raamwerk rekendocent ontwikkeld. Wij vragen u nu om de volgende stap te zetten: kom tot een transparant en dekkend bij- en nascholingsaanbod op basis van dit raamwerk. Zo kunnen mbo-scholen erop vertrouwen dat bij- en nascholing van hun docenten optimaal is afgestemd op de rekenvaardigheden die hun studenten zich eigen moeten maken.
- **Realiseer voldoende afnamemogelijkheden**  
Bij de introductie van de centrale examinering hebben we al aandacht gevraagd voor flexibiliteit in de examenafname. Het mbo kent meerdere afnameperiodes gedurende het jaar. Om de haalbaarheid te verhogen biedt u het voortgezet onderwijs extra herkansingsmogelijkheden. In het mbo lukt het om praktische redenen vaak niet om studenten meer dan één herkansing te bieden in de reguliere opleidingstermijn. Er zit nu te veel tijd tussen het afleggen van het examen en de uitslag ervan. Daardoor verliezen studenten vaak een herkansingsmogelijkheid in de eerstvolgende periode. Zeker als een school daartussen extra rekenonderwijs moet plannen. Ook is de tijd tussen de laatste periode in het ene studiejaar en de eerste periode in het volgende studiejaar zo lang, dat studenten hierdoor onnodige vertraging oplopen in hun opleiding.  
Wilt u studenten maximaal de kans bieden om te voldoen aan de rekeneisen die horen bij hun diploma? Laat het College voor Toetsen en Examens (CvTE) dan komend jaar al een extra afnamemogelijkheid realiseren.
- **Maak regelgeving uitvoerbaar**  
De beoogde regelingen zijn dusdanig complex dat mbo-scholen de verantwoordelijkheid voor een juiste diplomering straks niet meer kunnen nemen. Wij gaan graag met uw beleidsdirectie in gesprek over een manier waarop we de regelgeving voor onze mbo-scholen hanteerbaar kunnen maken. Hierbij willen we de expertise gebruiken van het Steunpunt taal en rekenen, ervaringsdeskundigen uit de scholen en saMBO-ICT  
Uw maatregelen hebben als doel om de implementatie van rekenen voort te zetten, zonder dat studenten hiervan de dupe worden. Op basis van signalen die wij krijgen van onze leden, vrezen wij dat deze maatregelen averechts uitpakken. Waarom? Dat leest u hieronder.



- Scholen moeten alle onderwijs- en examenregelingen en administratieve systemen aanpassen.  
In het mbo legt een school bij de start van de opleiding vast aan welke exameneisen een student moet voldoen en hoe dit beoordeeld wordt. Deze gegevens zet de school in de administratieve systemen, waarmee ook diplomering plaatsvindt.  
Nu staat er in de onderwijs- en examenregeling (OER) dat een student minimaal een 5 moet behalen. Scholen moeten het cijfer wijzigen in een vaardigheidsscore, waarvan de hoogte nog niet bekend is. Hierover moeten zij hun studenten informeren. Ook alle administratieve systemen moeten zij hiervoor ombouwen. Dat duurt gemiddeld een jaar.  
Na vier jaar moeten zij alles weer aanpassen, omdat zij dan wel weer met cijfers moeten werken. Is deze investering een verantwoorde inzet van menskracht en middelen? Kunnen scholen het geld niet beter investeren in goed rekenonderwijs? Dat vragen de MBO Raad en de NRTO zich af.
  
- Binnen een groep zijn er verschillende rekeneisen.  
De slaagcesuur voor rekenen loopt geleidelijk op. Elk jaar is er een hogere norm. In opleidingen die langer dan twee jaar duren, leggen studenten in hun voorlaatste of laatste jaar een examen af. Het afnamemoment bepaalt welke norm geldt. Dit leidt tot een absurde situatie: binnen één groep die op hetzelfde moment diplomeert, is sprake van twee normen. Dit is niet uit te leggen aan studenten en zeker niet betrouwbaar vast te leggen in administratieve systemen. Het risico op fouten is enorm. Het is zelfs de vraag of dit juridisch houdbaar is.
  
- Keuze tussen regulier, ER en 2A is niet betrouwbaar te maken.  
Met de ER en 2A examens ontstaat een veelheid aan toetsen, waardoor de complexiteit voor scholen en studenten toeneemt. Studententen voor wie deze gaan gelden, zitten nu al op het mbo. De examencommissie bepaalt welke student welk examen maakt. De inspectie ziet erop toe dat dit zorgvuldig gebeurt. De diplomerings- en doorstroomkansen van studenten worden sterk beïnvloed door de beslissing welk examen zij afleggen. Het is een beslissing waarbij veel op het spel staat.  
Zolang er geen betrouwbaar instrumentarium is om een zorgvuldige diagnose te stellen én voldoende deskundigheid om dit instrumentarium te hanteren, kunnen de examencommissies hun verantwoordelijkheid op dit punt onmogelijk nemen. De kans op een foute beslissing is nu te groot.



### ***Effecten van de politieke beslissingen***

Met de invoering van de referentieniveaus gaat de lat voor het onderwijs in de gehele beroepskolom omhoog. De doorlopende leerlijn taal en rekenen is niet van onderaf opgebouwd. Daardoor komen nu nog substantiële groepen het mbo binnen met rekenachterstanden. De politieke beslissing om door te gaan op de ingeslagen weg brengt het risico met zich mee dat de komende jaren extra mbo-studenten uitvallen.

Waar een student eerst met een 4,5 voor rekenen kon slagen, kan dit na het eerste jaar van de transitieperiode niet meer. De student moet dan immers een vaardigheidsscore halen die steeds hoger komt te liggen. En uiteindelijk op een 5,5 terecht komt. Compenseren kan niet. Kortom, de eisen voor rekenen worden verzaamd.

Vooraf in de sector zorg en welzijn komen de mbo-studenten binnen met rekenachterstanden. Hierdoor zullen in die sector de effecten het grootst zijn. Uitval in het mbo leidt tot voortijdig schoolverlaten (vsv) en heeft effect op onderwijsrendementen en studiesucces.

De introductie van het 2A-examen betekent dat het mbo een structurele opdracht voor niveauverhoging krijgt in plaats van voor onderhoud. Dit geldt in ieder geval voor elke student die op het vmbo 2A heeft behaald en doorstroomrecht wil verwerven naar mbo-niveau 3.

Ook tasten de politieke beslissingen het civiel effect aan van het niveau 2-diploma (startkwalificatie). Het behalen van dit diploma geeft geen automatisch doorstroomrecht naar niveau 3, waardoor er sprake is van waardevermindering van het diploma mbo 2.

### **Uitnodiging**

Om het rekenbeleid tot een succes te maken, zijn we afhankelijk van de scholen. Daar moet het draagvlak voor uw beleid vandaan komen. Wij nodigen u dan ook van harte uit om samen met ons in gesprek te gaan op een van onze scholen over de kansen en belemmeringen die zij daar in de praktijk signaleren.

Met vriendelijke groet,

Jan van Zijl  
Voorzitter MBO Raad

Hans Hillen  
Voorzitter NRTO

